

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
Izjava: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Il Bollettino no. 785

Vivace attività aerea sul fronte egiziano e su Malta

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

Vivaci duelli di artiglierie e attività di reparti esploranti sul fronte egiziano, dove numerosi scontri aerei si sono risolti a vantaggio degli aviatori dell'Asse. Sette «Hurricane» e due «Curtis» venivano abbattuti dalla caccia tedesca, due «Spitfire» dalla nostra; due altri velivoli britannici precipitavano colpiti dalle batterie contraeree durante una fallita incursione su Tobruk.

Formazioni di bombardieri hanno attaccato nel basi di Malta; uno «Spitfire» è stato distrutto nel cielo dell'isola.

Un ricognitore della R. Marina intercettato nel Mediterraneo occidentale da tre cacciatori nemici ne abbatté uno e rientrava alla base con quattro membri dell'equipaggio feriti dopo aver assolto la sua missione.

Vojno poročilo št. 785

Živahni letalski in topniški nastopi na egiptovskem bojišču in nad Malto

Uradno vojno poročilo št. 785 pravi: Živahni topniški dvoboji ter delovanje ogledniških oddelkov na egiptovskem bojišču, kjer so se številni letalski spopadi iztekli na korist Osnih letalcev. Šest angleških letal vrste «Hurricane» in dve letali vrste «Curtis» je sestrelilo nemško lovsko letalstvo, dve angleški letali vrste «Spitfire» pa naše. Dve drugi angleški letali sta treščili na tla, ko jih je med spodletelim poletom na Tobruk zadela protiletalsko topništvo. Oddelki bombnikov so napadli oporišča na Malti. Nad otokom je bil uničen en «Spitfire».

Oglednik kr. mornarice, ki so ga na zahodnem delu Sredozemskega morja prestregli trije sovražnikovi lovci, je enega izmed njih zbil ter se vrnil v oporišče s štirimi ranjenimi člani posadke, ko je izpolnil svojo nalogo.

Področje vojnih nastopov, 23. jul. s. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča:

Skupine naših težkih bombnikov so nočjo napadle letalska oporišča na Malti. Nastopi so pri-

hajali v kratkem razmahu drug za drugim. Olajševala jih je mesečina, ki je omogočila od delkom, da so zadelo vnaprej določene cilje. Metali so bombe različnih mer na letalske in pristaniške naprave ter na skladišča, ki so razpostavljena daleč drugo od drugega vsepovsod. Sovražnikova protiletalska obramba je bila zelo močna, prav tako pa tudi delovanje skupin odsevnikov, ki naj bi pred napadajočimi letalskimi silami s snopi luči skрили važnejše cilje na letališčih. Zaradi teh naših nepretrganih letalskih nastopov se nasprotniku ne posreči organizirati ter pripraviti do bistvene uspešnosti preskrbe na letališčih, uničevanje in poškodovanje letal pa pomaga izbrpavati število letalskih sil, ki jih skuša nasprotnik uporabljati, da bi ovrnil naš letalski napad in napad nemških letalskih sil.

Nejevolja nad čakanjem angleške vlade

Rim, 23. julija. s. Angleški poslanec Stinwell je včeraj izjavil: »Javnost bo predsedniku Churchill in njegovi vladi odpustila vse poprejšnje zmote in grehe samo, če bo mogel močno in naglo udariti sovražnika. Če ne bodo takoj storjeni napadalni koraki za stvarno pomoč Rusiji, se bo v državi oglasilo čustvo nejevolje, ki bi sedanjo vlado utegnilo uničiti. Slabo pri tem je, da se zlorablja zaupanje javnosti pri vojnih prizadevanjih. Kaj pomaga, da je Lettleton govoril o pošiljanju 50 oklepnih voz na teden za Rusijo? Lahko da je to najboljša, kar moremo storiti, toda zadržano pomeni to le kapljico v morje, v primeri z obsežnimi rezervami, nakopičenimi na vzhodnem bojišču. Bojim se, da v vladi preveč odloča čustvo pričakovanja za leto 1943. in leto 1944., mi pa smo v letu 1942., ki je življenjsko pomembno in kritično za sedanjo vojno.

Prvi letalski alarm v prestolnici sovjetske vlade

Rim, 23. julija. s. Približevanje vojne je včeraj prvič povzročilo letalski alarm v sedanji prestolnici sovjetske vlade Kujbiševu (Samari). Prvi alarm je trajal dve uri, drugi pa nekaj minut in se je začel ob devetih.

Divjanje brazilske policije zoper podanike držav osi

Lizbona, 23. julija. s. Podaniki držav osi, ki so se vrnili iz Brazilije, so dali silno značilne podatke o »policijskih nastopih« v dneh, ko so bili pretrgani diplomatski odnosi med Brazilijo in Osjo. Povzročena je bila velika škoda podanikom držav trojne zveze od strani brazilskih oblasti, ki so preganjale »peto kolono«. Podaniki osonih držav, ki so imeli kakršno koli odgovorno službo in so bili na čelu različnih kulturnih, trgovskih in industrijskih organizacij ter skupin brazilске mladine, sinovi in nečaki osonih državljanov, so bili vsi takoj prijeti in v velikih množicah odpeljani v zapore. Zasliševali so jih dolgo in izčrpno. Jetniki so bili v obupnih razmerah in nečistih jetah in so morali trpeti vse mogoče mučenje. Razlog za takšno ravnanje brazilske policije in za njeno početje je izdala gostobesednost dveh brazilskih agentov, ki sta jetnike stražila. Ta dva sta povedala, da je ameriški veleposlanik prišel razpravljati z voditeljem brazilske policije, nakar so se tam zglasili tudi drugi visoki uradniki ameriškega in angleškega veleposlaništva.

Nemci in imenovanje Roosevelta za zavezniškega vrhovnega poveljnika

Berlin, 23. julija. s. Z ozirom na glasove, po katerih naj bi za vrhovnega poveljnika vseh zavezniških vojnih sil mislili imenovati predsednika Združenih držav Roosevelt, so na nemškem pristojnem mestu povedali naslednje:

»Mi za to novico ne vemo. Če bi pa bila resnična, bi je morali biti veseli, kakor smo bili tiste, ki je izjavila vzdih olajšanja vsemu amerišku ljudstvu. To je bila novica, da se je policiji posrečilo izjaloviti načrt, katerega cilj je v bistvu bil, s padelci ugrabiti predsednika Združenih držav. Izguba tako dragocenega človeka bi za države trojne zveze bila prav za prav nepopravljiva, zakaj Roosevelt je najzanesljivejša poročila za politični, gospodarski in vojaški poraz anglosaksonskih držav.«

Nezadovoljno razpoloženje v angleški javnosti

Buenos Aires, 23. julija. s. Londonski dopisnik lista »News Chronicle Times« takole popisuje duhovno stanje v Veliki Britaniji po zadnjih polomih: Ponovno so govorili britanskemu ljudstvu, da so se njegove čete umaknile v redu, potem, ko so se z velikim pogumom in junaštvom bojevale. Tokrat pa je umik naredil globok vtis. Druge čase je bilo britansko ljudstvo pripravljeno opravičiti vojaške poraze s pomanjkljivo opremitvijo in s sovražnikovo letalsko premočjo. Toda zdaj, ko so dve leti neprestano delali v tovarnah in so Angleži dali skrajne žrtve, da bi se popravila ta pomanjkljivost, ki ljudje kajpada radi vedeli, kaj so naredili v teh dveh letih. Nič ne dvomi v pogum angleškega vojaka, toda očito je, da je le treba narediti konec tem pomanjkljivostim, ali pa nadomestiti nekatere ljudi. Narod je na koncu svoje potrpežljivosti. Sicer pa človek s ceste spričo sedanjega stanja stvari sodi, da utegne Velika Britanija izgubiti vojno. Angleži so sledili geslu Churchill, ki je obljubljal kri, stisko in solze, toda po tolikem času ni bilo opaziti prav nobene spremembe v položaju.

Seja ministrskega odbora za preskrbo in za cene

Rim, 23. julija. s. Danes ob 17. uri se bo v Benetih palači pod Ducejevim predsedstvom sesel medministrski odbor za vzporeditev in razdelitev preskrbe ter za cene.

Vesti 23. julija

Nemška izdaja Mussolinijeve knjige »Govorim z Brunom« bo izšla v kratkem. Uvod ji je napisal maršal Goering.

Kolera v Sanghaju je zavzela tak obseg, da so japonske oblasti mesto razglasile za okuženo področje. Od 6. julija je bilo vsak dan povprečno po 10 obolelih, pred dvema dnevoma pa že 157. Največ bolnikov je med berači in siromaki v tistih predelih, kjer ni zdrave vode.

1500 nemških in zavezniških vojakov je dosedaj dobilo odlikovanje viteškega križa reda železnega križa. Tretjina od teh je letalcev. Najvišje nemško odlikovanje za vojaško hrabrost, to je odlikovanje viteškega križa reda železnega križa s hrastovo vejico, meč in briljanti pa sta dobila dozdaj samo dva častnika in sicer letalska polkovnika Moelders in Galland, ki sta oba našla junaško smrt v boju.

Hud govor zoper ameriško vojno industrijo je imel v angleški zbornici vojvoda Bedfordski. Obtoževal je, da vara angleško ljudstvo, da išče pri vojni izdelavi samo svojega dobička in da spremlja potek vojne zelo sebično. Ko je pa hotel izreči v tej zvezi Rooseveltovo ime, mu je predsednik zbornice vzvel besedo.

Ustavitev japonskega ministrstva za veliko vzhodno Azijo zahtevajo japonski trgovski in industrijski krogi, da bi se poenotila upravna politika v zasledenih predelih.

Japonski poskusi za pridobivanje pogonskega goriva iz gumija so se zadovoljivo iztekli. Z novim gorivom so dosegli povprečno hitrost 50 km na uro.

Palačo Vrhovnega sovetja v Moskvi so zapovedale podretri ruske oblasti in bodo železo, ki so ga že porabili in ga še mislili porabiti pri stavbi, dali za izdelovanje orožja. To priča o ogromnem pomanjkanju železa v Rusiji, piše »New York Herald Tribune«.

Vse portugalske vojne sile v kolonijah niso več pod pristojnostjo ministrstva, za kolonije, temveč so jih zdaj podredili izključno vojnomu ministrstvu, katerega vodi predsednik vlade Salazar.

V Rim je prišel bivši iraški min. predsednik Rašid el Gailani, ki ga je nedavno sprejel Hitler v svojem glavnem stanu.

Bivši poslanik Združenih držav v Rimu Phillips je bil poslan v London, kjer bo vodil ameriški urad za obveščevanje o vojnem položaju, poroča dopisnik »New York Times«.

Rim je meseca junija štel 1.499.100 prebivalcev. Pavelić je sprejel japonskega vojaškega pritočnika v Budimpešti, Wataro Pašinaka.

Na lastno željo je bil upokojen angleški letalski maršal sir Hugh Dowding, ki je vodil usodo angleškega letalstva v zadnjih dveh letih.

Francoski generalni guverner na Madagaskarju zanika angleška poročila, da bi bilo na otoku Mayotte, ki so ga zasedle angleške čete, kako francosko podmorniško oporišče. Tudi ni res, da bi se bile kake podmornice posluževale kot oporišča otočne skupine Komorov. Na Mayottu ni bilo nobenih francoskih čet, pač pa je bila le policija, ki so jo tvorile čete domačinov.

Romunski listi objavljajo uradno ugotovitev, ki pravi: Poročila tujih radijskih postaj, da so bile pri Sebastopolu uničene tri romunske divizije, niso resnična, pač pa je res, da so Romuni izgubili pri Sebastopolu 55 častnikov, 28 podčastnikov in 1773 mož. Števila ranjenecv pa ni bilo mogoče ugotoviti, ker se jih je mnogo že vrnilo k svojim edinicam.

Maršal Vorosilov je bil imenovan za vrhovnega poveljnika sovjetskih vojska za obrambo Kavkaza.

Nevarni gozdni požari divjajo v okolici Marseillea. Na nekem mestu je ogenj uničil že nad 2000 ha gozda. Posebno nevaren je položaj v bližini mesteca Cassis ob morski obali.

Ogledni odbor Cionistične zveze, glavne organizacije svetovnega judovstva, je začel z veliko propagando po nevtralnih državah, od koder si prizadeva dobiti čim več Judov za vojno službo pri zaveznikih. Domnevajo pa, da je glavni cilj tega nabiranja, dobiti čim več Judov za naselitev v Palestini.

Za vrhovnega poveljnika vseh zavezniških vojska bi morali imenovati sovjetskega maršala Tihonenko, zahteva ameriški list »New York Herald«.

Indijski podkralj je izdal odlok o odpravi prepovedi za delovanje indijske komunistične stranke. Iz zapora so izpustili veliko komunističnih agitatorjev pod pogojem, da bodo sodelovali pri vojnih prizadevanjih.

Angleško pomorsko poveljstvo je izdalo opozorilo, da bodo angleške vojne ladje preganjale in uničevale vse francoske, holandske in norveške ribiške ladje, ki bi jih dobile izven obrežnih voda.

Osrednji državni urad za nadzorstvo nad industrijo je sklenila ustanoviti madžarska vlada, da bi čimbolj pomnožila izdelavo.

Ameriške izgube v sedanji vojni

Stockholm, 23. julija. s. Kakor naznanja obveščevalni oddelček angleške uradne agencije, je severno ameriška vojska izgubila doslej 44.143 mož. Od tega je 4801 vojak mrtev, 3218 jih je bilo ranjenih. 36.124 pa jih pogrešajo. Na splošno se te izgube nanašajo na mornarico, kopensko vojsko, na pomorske strelece, na oddelke obalne obrambe in na oddelke, ki tvorijo posadke na Filipinih.

Nemci in njihovi zavezniki pred obrambnim pasom Rostova

Velik uspeh italijanskih vojska ob Doncu — Angleški nadlegovalni napadi na nemška mesta

Hitlerjev glavni stan, 23. jul. s. Nemško vrhovno poveljstvo je objavilo včeraj naslednje uradno vojno poročilo:

Načrti sovražnikov odpor v pokrajini pri Rostovu se je zlomil. Nemške in zavezniške čete so zdaj pred utrjenimi postojankami, ki tvorijo mostišče in ki se v polkrogu širijo okrog mesta. Vzhodno od Donca je bil spodnji tek Dona prekoračen na širokem predlu.

Italijanskim oddelkom se je med preganjalnimi bitkami v kolenu Donca posrečilo, da so se 19. julija polastile važne premogovne kotline Krasnij Luč. Dobili so veliko ujetnikov ter znaten plen.

V velikem kolenu Dona daje sovražnik, ki je vedno šibkejši, samo skromen odpor. Severno in severozahodno od Voroneža so bili v hudih bojih odbiti sovražnikovi napadi, med katerimi je bilo uničenih 25 oklepnih voz. V zaledju bojišča na srednjem predelu je bilo zaključeno uničevanje sovražnikovih skupin. Južno od Ilmenškega jezera in pred nekimi mostiščem na Volkovu se je več sovražnikovih napadov zlomilo s krvavimi izgubami. Branilci mostišča so uničili 31 oklepnih voz, in sicer po večini v boju moža z možem.

Na skrajnem severu so strmoglavci z uničevalnim uspehom razbijali sovražnikove topniške skupine na Ribiškem polotoku.

Od 8. do 20. julija je sovjetsko letalstvo izgubilo 829 strojev, od tega je bilo 640 uničenih v letalskih spopadih, 62 jih je zbil protiletalsko topništvo, 9 pa oddelki vojske. Ostali so bili uničeni na tleh. V istem času je šlo na vzhodnem bojišču v izgrubo 70 naših letal.

Med podnevnimi nadlegovalnimi napadi, ki niso rodili nobenega vojaškega uspeha in ki so jih delali posamezni angleški bombniki na ozemlje zahodne Nemčije, je sovražnik snoti vrgel veliko število rušilnih in zažigalnih bomb, zlasti na mesto Duisburg in na njegovo okolico ter na mesto Mörs. Šest napadajočih bombnikov je bilo sestreljenih.

Med pomorsko bitko v Rokavskem prelivu so naše lahke pomorske sile v boju ob blizu zažgale poleg poveljniške edince še šest angleških motornih torpedov, od katerih so se štiri popotile takoj. Neki nemški lovec na podmornice je potopil angleško motorno topničarko in sicer zaradi tega, ker jo je nabodel. Zajeta je bila ladjska zastava in dobljenih nekaj ujetnikov. Neki oddelki pod poveljstvom korvetnega kapitana Wunderlicha, ki je imel nalogo, da spremlja neki ladijski sprevod, je brez izgub došel v namembno pristanišče, ko je izpolnil svojo nalogo.

Na holandskem obrežju je mornariško topništvo zbil pet angleških letal.

54. letalski roj je od začetka vojne sestrelil 2500 letal.

»Odločitev vojne je zdaj bližja kot je bila kdajkoli«

Angleži bodo izgubili živce, moralne in tvarne sile osonih držav pa so vedno trdnjše — sodi »Frankfurter Zeitung«

Frankfurt, 23. julija. s. Ravnatelj nemškega lista »Frankfurter Zeitung« razpravlja o splošnem sedanjem položaju ter ugotavlja, da še nikdar ni bil tako zadovoljiv, kakor je zdaj. Na sovjetskem bojišču — piše — je bila na rejena široka razpoka na neki točki, ki je v strateškem oziru odločilne važnosti, kar bo dovelo nove in še obsežnejše premike; v Severni Afriki italijansko-nemške čete ogražajo dolino reke Nila; letalsko pomorsko vojskovanje proti sovražnikovim prometnim potei je doseglo največji napredek v zadnjih mesecih.

»Se vedno spremljamo dogodke z veliko napetostjo ter delamo z naraščajočo strastnostjo, kajti čutimo, da je odločitev bližje kakor kdajkoli. Živčna vojna prav gotovo ne grozi Nemčiji, pač pa Angliji. Angleži so vztrajni in odporni in prenašajo, ne da bi se dali motiti, številne poraze, toda če se bodo ti porazi kopičili brez konca, se bo stvar končala s tem, da bodo angleški voditelji izgubili zaupanje, padli v živčni razkroji, in nihče tedaj ne bo vedel več, kaj se utegne zgoditi. Stalni in ponovni uspehi pa nasprotno obnavljajo moralne sile posameznikov, ki dobivajo neizmerno od-

porno moč. Nemški narod je že preteklo zimo dokazal, da ima trdne živce, in danes že pobira sadove tega svojega trdnega vedenja. Anglija pa je poleg tega, da je naibzr izgubila oblast nad svojimi živci, na slabšem tudi zato, ker ne more računati, kakor je bilo to pred dvema letoma, na ogromne zaloge in na industrijo.

V podobnih težavah so drugi sovražniki osi. Za Angleže in Amerikance te težave izvirajo iz stiske s prevozi, za Sovjetsko zvezo pa iz vedno večje stiske v kateri je niena izdelava. Evropsko celinsko telo se je doslej izkazalo za močnejše in odpornejše nasproti vsaki stiski. Poleg tega lahko računa na to, da se bodo njegove sile še okrepile, ter na razširitev lastne življenjske podlage, medtem ko je za nasprotnike položaj vprav obraten.

Spričo tega lahko v celoti rečemo zaloge, da so rezerve Anglo-Saksoncev in Sovietov daleč manjše kot pa tiste, ki z njimi razpolagajo države osi in njih zavezniki. Če bodo stvari ostale, kakršne so zdaj, je pač nadvse razumljivo, zakaj krič vznemirjenja v Angliji postaja vedno silnejši.

Za zaključek pravi poročilo, da tudi sicer ti ameriški načrti nikogar ne ganejo ali pa vznemirjajo. Spadajo v vrsto številnih drugih zamisli, ki so se rodile iz bolestin sanj o pohodu na Berlin, kar so si izmislile judovske glave.

Sporazum o dedščini bivše Jugoslavije

Berlin, 23. julija. s. Glede pravne ureditve dedščin in glede drugih finančnih vprašani, ki se tičejo delov bivše Jugoslavije, je bil sklenjen sporazum med Nemčijo, Italijo, Bolgarijo, Hrvaško in Madžarsko. Podpisali so ga v nemškem zunanem ministrstvu vsi pooblaščenki zastopniki navedenih držav. Srbske koristi je zastopala Nemčija. Za Nemčijo je podpisal pooblaščen minister dr. Fabrizius, za Italijo, ki je stopala tudi Albanijo, je podpisal pooblaščen minister Diana, za Bolgarijo Vačev, za Hrvaško pooblaščen minister dr. Stražnicki, za Madžarsko pa dr. Sebastyon.

Za kakšne naloge se zbira in uri angleška vojska

Berlin, 23. julija. s. Glasilo nemškega zunanjega ministrstva, »Diplomatsko-politična korespondenca« se bavi s poročili agencije Reuter iz New Yorka, čes da se v Združenih državah ne zbira vojska samo za to, da bi se borila proti državam Osj, pač pa tudi za to, da jo bodo uporabili tudi za to, da bodo uvajali po vojni nov red v tistih državah, ki spadajo danes v vplivnostni krog Osj.

V ta namen obiskujejo sedaj severnoameriški častniki posebne tečaje, da bi se seznanili s temeljnimi načeli civilne uprave, katero naj bi po vojni uveljavili in vodili v Evropi. List se pikro norčuje iz te novice in se vprašuje, ali so v Združenih državah sploh učitelji, ki bi bili sposobni učiti ameriške častnike v teh večščinah, kajti vsem je znano, da so Združ. države, kar se tiče civilne uprave, vedno posnemale stari svet in se tudi danes ne da reči, da bi v tej državi danes bila kaj vzgledna uprava. Judovski vpliv v Ameriki je uveljavil v tej državi takšne stvari, da prav gotovo danes ni zmožna izboljšati in pospešiti poslovanja uprave v evropskih državah.

Ljubljana se je znebila Židov že pred stoletji

Shodnico v židovski stezi so spremenili v kapelico, od nje pa je ostalo le ime

Ljubljana, 23. julija. Ljubljanci prav dobro vedo za židovsko ulico, ki se je prvotno imenovala Dolga ulica. Tu je bila tudi židovska steza, s katero je prva tvorila pred časom severovzhodni del Novega trga. Tu je bilo tudi ghetto-bivališče najstarejše naselbine ljubljanskih Židov, ki so se bavili s trgovino in denarno kupčijo. Valvazor poroča, da so bili že v začetku 13. stoletja zelo bogati in da so gojili živahno trgovino z Bečom, Ogri in Hrva. Izpovedovali so domačino, katerim so postajali čedalje bolj ne ljubljani.

Med židovskim ghetom in krščansko Ljubljano ni bilo miru. Prišlo je celo do rabuk in pokolov — zaradi pogrešenega krščanskega otroka (1290), zaradi domnevnega zastrupljenja vodnikov (1337), zaradi oskrnitve krščanske deklice, ko so krivca žida obglavili (1408).

Ljubljanski prebivalstvo ni mirovalo do tlej, dokler ni doseglo od vlade privilegija, da bo Ljubljana za vselej brezžidovska. Naposled je cesar Maksimilijan leta 1513. izdal ukaz, ki prepoveduje Židom v Ljubljani obrt in trgovino, na novega leta dan 1515 pa je zapovedal usodo ljubljanskih Židov v javnim pismom, po katerem župan, sodnik in ljubljanski svetovalci za vse večne čase niso dolžni trpeti Židov v

svoji sredi. Ljubljanski Židje so morali zapustiti Ljubljano in so se izselili v Notranjo Avstrijo, največ pa na Poljsko.

Valvazor pravi, da so imeli Židje svojo sinagogo, ki je stala že pred 1213. Ko so obogateli, pa so sezidali krasnejšo. Ko so jih izgnali, so Ljubljanci spremenili zapuščen shodnico v kapelico Vseh svetnikov. Za preureditev se je zavzel meščan Peter Gajser. Pridobil je za to ljubljanskega rojaka Jurija Slatkonjo, ki je bil tedaj dunajski škof, a hkrati tudi pičenski. V ljubljanskem kapiteljskem arhivu še sedaj hranijo listino na pergamentu z odtisanim in izgrubljenim škofovim pečatom, s katero podeljuje škof novi kapeli odpustek 40 dni in 80 dni ob praznikih. Uboga pokristijanjenka pa je kmalu izginila iz vrste ljubljanskih svetišč. Škof Tomaž Hren se še mimogrede v nekem konceptu spominja tega svetišča. Valvazor in Thallnitscher ga pa ne omenjata več.

Po mnenju Kluna in Dimitza je sta židovska shodnica in za njo kapelo Vseh svetnikov na stavbišču sedanje hiše št. 4 (prej 226) na židovski stezi. Sicer pa od nekdanjih židovskih stavb ni ničesar ostalo. Sedanje naistarejše hiše židovske ulice in steze izvirajo iz 17. stol.

Zanimivosti iz ljubljanske zemljiške knjige

Ljubljana, 23. julija.

Kaj nam zemljiška knjiga pripoveduje za mesec julij? Odkriva nam res svojevrstno zanimivost! Zanimivost je ta mesec prav značilna, za sedanje čase svetovnih gigantskih borb poučna bremena, tipična za gotove, golemu materializmu služilci ljudi, ki si skušajo svojo dnevno, udobno prehrano zavarovati na vse strani.

Drugače nam zemljiška knjiga pove, da je bilo vključenih nekaj novih večjih in manjših posojil, katerih skupna vsota pa je mnogo, pravilno znatno manjša kakor v prejšnjih mesecih. Vključeni so bili posojilni krediti do največ 100.000 lir, mnogo posojil po 2000 do 5000 lir je bilo drugače vključenih v korist raznih ljubljanskih denarnih zavodov. Izbranih je bilo dalje nekaj dolgov. Podrobnosti o vseh teh zemljiškoknjižnih transakcijah o priliki.

Na nepremičninskem trgu drugače ni bilo velikih, za javnost pomembnih transakcij. V poletni sezoni nekoliko pomembnejših nepremičninske kupčije. Tudi ponudb je opaziti manj po dnevnem tisku. V zemljiški knjigi je bilo drugače v prvi polovici julija izvedenih do 27 prenosov lastninske pravice na podlagi kupnih, izročilnih, darilnih in menjalnih pogodb za celotno vrednost 558.716 lir. Nekatere kupne pogodbe datirajo še iz prejšnjih let in so pogodbeniki, prodajalci in kupci bili še sedaj v položaju, da se je v zemljiški knjigi izvršil prepis lastninske pravice na kupca. V naslednjem naj navedemo nekatere večje kupne pogodbe.

Schlecht Pavlina, posestnica v Ljubljani VII. Aleševčeva ulica 54, je prodala gđc. Nežki Stolarjevi, trgovki v Ljubljani, Tyrševa (sedaj Bleiweisova) cesta št. 37 b nepremičnino vlož.

V treh vrstah ...

Marija Šteblajeva roj. Sirknikova, učiteljica v p. in znana slikarica je nepričakovano naglo umrla. Pred dobrih 84 leti je prišla v radovljiski okraj, nato službovala v različnih krajih, nazadnje v Zgornji Šiški. Zapušta moža in dve hčerki. Sožalje!

V Dolenji vasi pri Beli cerkvi je brenil konj pri nakladanju ječmena 24 letnega hlapca Zguglia Andreja tako nesrečno, da mu je prebil čelo in razbil nos. Ponesrečenčovo stanje je zelo resno.

Oblast je odredila, da se v novomeškem okraju zaradi vedno večjega števila uničijo vsi psi klateži.

V Kostanjevici se je pred dnevi pripetila huda nesreča, katere žrtev je 49 letni krovac Albin Pregrad iz Orehove pri St. Jerneju. Pregrad je prekrival streho. Nenadoma pa je na strehi izgubil ravnotežje in tresel 14 m globoko na tla. Pri padcu si je zlomil levo roko in obe nogi ter obenem dobil hude notranje poškodbe tako, da je le malo upanja, da bo ostal pri življenju.

Preskrbovalni urad v Novem mestu je naročil in plačal veliko količino sira. Deloma je ta sir že v Novem mestu in bo meščanom na razpolago.

Za redno podpiranje mestnih revežev je novomeški občinski svet odobril 11.822,60 lir.

V Stopičah bodo morali poskrbeti nov benčinski motor za pogon vodne črpalke. Do sedaj je bila črpalka odvisna le od električne energije. Benčinski motor bodo nabavili v najkrajšem času in bo stal 3000 lir.

št. 797 kat. obč. Spodnja Šiška (vila št. 34 z vrtom v Aleševčevi ulici) za 140.000 lir.

Accetto Roza, posestnica v Ljubljani, Trnovski pristan št. 16, je prodala Mariji Jesihovi, soprogu drž. uradnika v Ljubljani, Doljenjska cesta št. 88, zemljiško parcelo št. 450/1 travnik kat. obč. Karloški predmestje v izmeri 412 m² za 18.540 lir. Kvadratni meter je bil po 45 lir, kar je za to kat. predmestje primerno visoka cena.

Segatin Fran, posestnik v Ljubljani, Rožna dolina XVIII/2, je podaril Ivanki Šegatinovi, svoji soprog, nepremičnino vlož. št. 425 Vič (hiša z vrtom). Nepremičnina je cenjena na 18.540 lir.

Vovk Peter, poštni zvižnik, in žena Marija Vovkova, oba posestnika v Ljubljani, Rožna dolina VIII/27, sta 5. marca 1939 prodala Alojziju Lindiču, krojaškemu mojstru v Ljubljani, Mestni trg št. 10, nepremičnino vlož. št. 1137 kat. obč. Vič (hiša št. 27 v Rožni dolini VIII in vrt) za 110.000 din ali v sedanjih veljavah 41.800 lir.

Drugače so bila v okolici prodana odn. kupljena zemljišča v vrednosti od 500 do 3000 lir.

Rdeči križ poroča

Pošto iz Srbije naj dvignejo v polzvedovalnem uradu v Puharjevi ul. 2 sledi: Aplene Boža, Bavdaž Jože, Bizovičar Jože, Benet Andrej, Benet Marija, Cibic Fran, Černe Jože, Černe Karel, Čok Bernard, Dobrič Marija, Dolinar Saša, Dimnik Josipina, Dimnik inž. Stanko, Fortič Ivan, Gruden Mirko, Godec Jože, Gustinčič Ema, Hafner Zora, Hren Terezija, Kalan Antonija, Kompare Antonija, Koren Zdravko, Likozar Helena, Lah Franja, Lindoren Mara, Lajovic Marija, Marion Dominik, Mayr Jelka, Možina dr. Dušan, Naglič Vladimir, Pavič Zora, Peve Ivanca, Pirnat Marijeta, Pirnat Ivan, Popovič M. Vera, Ravter Malči, Reje Viktor, Serbec Marica, Stašek Lidija, Strukelj Ivan, Strajnar Rezika, Šifrer Stefanija, Turk Josip, Trampuž Franjo, Tome Jože, Tavtar dr. Bojan, Uršič Ivan, Varšek Matej, Velikonja Ivanka, Zickero Luiza, Zupančič Alojzij.

V tajništvo poizvedovalnega urada naj se zglaste: Babnik Ana, Vekoslav Krže, narednik ali Marija Krže r. Spk., Jožef Lubet r. 4. III. 1908, Milčeti Dragica, Gela Miselj, učiteljica, dr. Ivo Senekovič, okr. glavar v pok. Sergije Demič, redov, bivši vojni ujetnik, svojci Gregarja Janka, kapetana fregate, Jeličič Dobila. — Kdor koli kaj ve o inž. Sirse Zoranu, ki je stanoval pri inž. Achtiugu; svojci Stefana Krauta; Frančiška Mrliak; svojci Poharja Ivana iz Valjeva; kdor koli je poizvedoval o Jugu Ivanu, komandirju orožniške postaje; Belič Gabrijelu, Rapuš Leopoldu; kdor koli kaj ve o usodi majorja Ivana Backorja.

Bogat nemški mednarodni športni spored za mesec avgust: 2. avg. Meddržavni triboj telovadnikov Nemčije in Madžarske v Benetkah; 2. avgusta Mednarodni lahkoatletski nastop v Berlinu; 15. in 16. avg. Mednarodna kanuregata na Starnberškem jezeru; 15. in 16. avg. Meddržavni lahkoatletski nastop Nemcev in Romunov v Breslavi; 16. avg. Mednarodni telovadni nastop Nemcev in Slovakov; 16. avg. Mednarodni nogometni nastop nemške in romunske nogometne reprezentance v Beuthenu; 16. avg. Boksarski nastop Hrvatov z Nemci v Poznu; 18. avg.: Drugi nastop hrvaških boksarjev v Katovicah; 23. avg. Mednarodna krožna kolesarska dirka v Breslavi; 23. avg. Mednarodni kolesarski dvoboji Nemcev in Italijanov v Milanu; 30. in 31. avg.: Ta dva dneva bodo nastopili najboljši kladci Nemčije, Švedske in Finske v Stockholmu.

S štajerskega

O dobri sadni letini v Savinjski dolini in v celjski okolici smo že včeraj poročali. Nemški listi sedaj poročajo, da se je na Spodnjem Štajerskem pričela tudi že žetev. Posebno dobro je obrodil krompir, čeprav se je v zadnjem času pojavil koloradski hrošč. Stokrovnjaki poudarjajo, da bodo na Spodnjem Štajerskem prihodnje leto posvetili še več pozornosti sadenju zgodnjega krompirja. Oblast je poskrbela tudi za preskrbo mest s krompirjem in z zelenjavo, prihodnje leto pa bo treba pridelati krompirja in zelenjave še dvigniti. Nemški listi dajejo vsa potrebna navodila, kako naj gospodinjje hranijo poleti svinje z zelenjavo, gomoljaste sadeže pa prihranijo za zimo, ker bo oves in ječmen služil le za kruh. Svinjerejo bodo razširili, na drugi strani pa bodo zmanjšali število goveje živine. Seveda bo potrebno biti najbolj pozoren na boljša goveda, zlasti krave, ki so glavne dobavitelje maslobo. Pred vprašanji kruha, krompirja, sočiva in maslobo stopa potrošnja mesa v času vojne v ozadje, tako pišejo nemški listi.

V mariborski bolnišnici je umrl 25 letni strojnik Franc Lačen s Teznega. V Studencih pri Mariboru je umrla 76 letna železničarjeva vdova Pav-a Pintarjeva, v Mariboru pa bivši trgovec Jože Mernik in pa 47 letna žena tkalskega mojstra Emilija Petelinškova.

77 letnice rojstva je obhaja v Mariboru Jakob Dvoršak v Mariboru.

Športni drobiž

Kot smo že omenili v ponedeljski številki našega lista so v Rimu premagali italijanski rokoborci nemške. Končno stanje točk je bilo 4:3 za domačine. Podrobni izidi borb pa so bili naslednji: Lombardi (I) je premagal Pulheima po točkah; Moöhl (N) je premagal Balzanija (I) tudi po točkah; Magni (I) premagal po točkah Heringa (N); Schäfer (N) je odločil borbo zase po točkah nad Ghetlijem (I); Rigamonti (I) je porazil po točkah Laudina (N); Hornfischer (N) je zapisal zmago nad Silvestriem. Borba je trajala le 10 minut. Kot je razvideti, so se skoraj vse partije končale z zmagami po točkah, razen zadnje, ki jo je Nemec odločil v svojo korist.

1. in 2. avgusta bo v berlinskem olimpijskem stadionu prirejena velika športna manifestacija na kateri bodo sodelovale tudi nekatere sosednje države nemškega rajha. Dozdaj so se prijavile za to veliko športno prireditev že Italija, Madžarska, Švedska in Nizozemska. Omenjena športna manifestacija bo v znamenju meddržavnega triboja, ki bo med lahkoatletične Nemčije, Madžarske in Italije. Pričakujejo, da bo ob tej priliki padlo spet nekaj rekordov, saj bodo tekmovali najboljši izmed dobrih. Na startu bodo tudi nekateri branilci svetovnih rekordov.

Potem ko sta nemška teniška igralca Koch in dr. Egert uspešno končala teniško turnejo po Turčiji, sta odšla zdaj na gostovanje tudi v bolgarsko Sofijo, kjer sta bila prav tako uspešna. Tako je dr. Egert premagal bolgarskega državnega teniškega prvaka Cankova s temile rezultati 3:6, 6:2 in 6:1. Tudi v igri v dvojic je nemški par Koch-Egert premagal Bolgara Vladkova in Cankova.

Ljudje radi prihajajo po tablete zoper tifus

Do 10.000 tablet izdanih — Po obveznem sledi neobvezno zavzivanje tablet

Ljubljana, 23. julija.

Samo dve zgodnji dopoldanski urici. In tam pred slavnim, nad 40 let starim Mestnim domom na oni desni strani, kjer vodi mestni fizikat skrbno in vestno nadzorstvo o zdravju in higieni ljubljanskega prebivalstva, so vrste posamič ali v malih prijateljskih skupinah ob tem zgodnjem času nevadnadi, čez dan poslovnim zadevam globoko vdani ljudje obeh spolov in vsake starosti. Že nekaj tednov traja obvezno cepljenje zoper tifus vseh onih oseb, ki imajo z ljudsko prehrano kakor kolišobno direktno opravila in so zaposlene v prehranjevalni in živilski stroki.

Prav za prav ne bi smeli imenovati nove procedure proti tifuznim boleznim cepljenje zoper tifus, marveč boljše obhajanje proti tifusu, kakor se je izrazil neki šaljivec iz mesarske stroke. Ljudje tifuzne tablete še kaj radi jemljejo, mnogi s sarkastičnimi, veselimi in živahnimi opazkami, drugi prav resno in dostojanstveno. Obvezani so bili jemati te tablete gostilničarji in njih uslužbenici, dalje mesarji in njih pomočniki. Mesarji so se sprva nekam upirali, pozneje pa so se pozivu mestnega fizikata odzvali v izredno častnem številu. Bil je sprva pač proti cepljenju zoper tifus razširjen gotov strah, ki je še ostal iz časov prve svetovne vojne, ko so vojake na frontah cepili dostikrat na prav mesarski način. Vojaki so dobivali primerne injekcije v trebuh in dostikrat so nastajale komplikacije, ki si jih ni nikdo želel in so si zato starejši ljudje predstavljali, da mogoče nastanejo take situosti tudi pri sedanjem zavzivanju tablet.

Novice iz Države

Vojaki rešili iz goreče tovarne 20 delav. V tovarni športnih ocal v Torinu je nenadoma nastal požar. Vnel se je namreč kos celuloide, ki ga je neka delavka s svojim obrezovalom. Ko se je ta kosček vnel, je puh vnetega celuloide tako zmedel delavko, da je, namesto da bi vrgla goreči kos v bližnjo posodo z vodo, pahnila goreči celuloide v kup odrezkov, da je bil ogenj še večji. Takoj se je vnel ves odelek, ker je bilo v njem polno vnetljivih snovi. Na pomoč so prihiteli gasilci in vojaki, ki ogenj omejili in si mnogo prizadevali, da bi rešili iz gorečega poslopja 20 delav, ki so bile tam zaposlene. Poskus se jim je posrečil in rešili so vse delavke, toda tri so bile že preceje opečene. Tovarna trpi zaradi ognja okrog milijona lir škoda.

Tu je krave je molzel. Kmetovalec Ferarri iz Cannobbia je več dni zapovrsti dobil zjutraj krave že pomolžene. Trudil se je na vse načine, da bi prevejanega in drznega tatu dobil, pa mu ni uspelo. Nazadnje je nastavl nočnega čuvaja, ki je potem zalotil vaščana, ki je prihajal tik pred jutranjo zoro v hlev in pomolzel prav vse krave. Ko se je znašel v zagati, se je tatu vseeno posrečilo pobegniti, toda kmalu nato so ga iztaknili na dom.

Tovorni avtomobil povozil upokojenega generala. 81letni upokojeni general Annibale Roffi je prečkal v Turinu neko zelo prometno cesto, pa ni sišal, da je tedaj vozil po cesti za njim tovorni avtomobil, ki je dal glasne svarilne znake. General je bil naglušen zaradi poškodb, ki jih je dobil kot vojak v prejšnji svetovni vojni. Tovorni avtomobil se ni mogel več ustaviti in je tako podrl starega generala. Nesrečnik je oblezel na mestu mrtve.

Z izleta prinesla s seboj strupeno kačo. Milančanka Henrika Velardi je bila na obisku pri svojih znanih v okolici mesta. Vrnila se je domov s košarico, v kateri je imela več svojih reči in velik šopek rož. Vsa iz sebe pa je bila od strahu, ko je doma začela iz košarice jemati prinesene stvari in je nenadoma planila ven tudi strupena kača z iztegnjeno glavo, pripravljena na ussek. Velardi je bila kačo prinesla s seboj in jo je šele po dolgem naporu pobila.

Šest tihotapev z valutami. Pred izredno sodišče v Comu bo prišlo tle dni šest oseb, ki so se bavile dalj časa s prepovedanim prenašanjem denarja čez mejo. Dve ženski sta skrivaj hodili čez mejo in kupovali tam tuje valute. Z njimi sta se vračali in s svojimi družabniki razpečavale tuji denar med bogate odjemalce v bližnjih mestih.

Voz se prevrnil na očeta in sina. V okolici Desio sta na dvokolesnem vozu peljala oče in sin Missaglia marmorne plošče v mesto. Na ostrem cestnem ovinku je konj prenehal zavil, da je sunek vrgel plošče na eno stran voza, da se je nagnil in prevrnil. Oče in sin sta se znašla na tleh in nanju so padle kamnite plošče. Sina je do smrti pobilo, oče pa se je rešil.

Strasna smrt mladega pastirja. 14 letni Pietro Manfredi iz Apuanije je gnal domačo čredo ovac na bližnje hribe past. Zvečer pa so se ovce same vrnile v stajo. Zategadelj je stopil oče v hrib pogledat, kaj je s sinom. Našel ga je mrtvega in vsega razmesarjenega. Imel je razparan trebuh in bil brez rok. Bržkone ga je kak zločinec napadel in zverinski umoril. Oblasti so uvedle strogo preiskavo.

ROMAN

Upoštevalje premetenost njegovih dejanj! je dejal Parr z obudovanjem. »Kot zasebni detektiv se je povzpelo do najvišje stopnje, tako da je imel priložnost dobiti vse podatke, ki so mu bile kot Rdečemu krogu neprecenljive. Yale je prišel po moji zaslugi v glavni stan, kjer je dobil v roke vse najvažnejše listine. Nekateri pa v resnici niso bile tako važne, kakor je mislil. Tako je Beardmore ostal pri življenju samo zaradi tega, ker smo dali Yaleu priložnost, da je prvi videl svojo fotografijo, ki je bila posneta nekaj trenutkov pred ponesrečenim usmrtnitvijo. Torej gospodje! Ali so že kakšne druge tajne, glede katerih bi si želeli pojasnila? Še eno tajno vam bom razodel, ki pa prav za prav ne potrebuje nobenega pojasnila. — Dva dni od tega sem dejal Yaleu, da navadno pridejo vsem zločincem na kraj zaradi smešno nedolžnih pomot. Yale si je upal celo trditi, da je prišel Willings v hišo, ko je le-ta že odšel zdoma. Služabnika sta mu povedala, kam sta odšla Willings in Talija. Ze samo to je zadostovalo za njegovo pogubo, kajti Yale je bil na zadnje v Willingsovi hiši dopoldne tistega dne. Na podeželsko posestvo je prišel najmanj eno uro prej, preden sta prišla služabnika.«

»Vprašanje, zaradi katerega sem trenutno v zadregi, je dejal ministrski predsednik, »je to, kako naj nagradimo vašo hčerko, gospod Parr? Kar zadeva vaše napredovanje, je stvar prav preprosta, kajti pravi zdaj je izpraznjeno mesto upravnikovega pri-

bočnika. Nisem si pa na jasnem, kaj bi storili za gospodično Drummondovo, razen denarne nagrade, ki ji pač gre zaradi tega, ker nam je pomagala zapreti tega nevarnega zločince.«

Tedaj se je oglašil močan glas. Jacku se je zdelo, ko da bi bil njegov. Prav isto se misliti tudi vsi, ki so sedeli okrog mize.

»Ni vam treba skrbeti za gospodično Parrovo,« je dejal ta čudni glas, ki je govoril to, kar je mislil Jack. »Prav kmalu se bova poročila.«

Ko se je hrupno čestitanje poleglo, se je inspektor obrnil k hčerki: »Tega mi nisi povedala «mamica».« V glasu je bilo malo očitjanja.

»Niti njemu tega nisem povedala,« je dejala in pri tem z začudenjem pogledala Jacka.

»Ali misliš s tem reči, da te ni niti prosil za tvojo roko,« je vprašal njen presenečeni oče.

Talija je odkimala.

»Ne,« je dejala, »pa tudi rekla da me nisem, da se bom z njim poročila. Toda imela sem občutek, da se bo nekaj takega zgodilo.«

Lightmann ali Yale, kot so ga boljše poznali, je bil vzoren jetnik. Edino pritožbo, ki jo je imel do oblasti, je bila ta, da mu niso dovolili kaditi, ko je šel svoje pot v smrt.

»V Franciji uredijo te stvari mnogo boljše,« je dejal jetniškemu ravnatelju. »Da veste: ko sem bil zadnjič umorjen — — —

Kaplan je omenil, da se zelo zanima za Talijo Drummondovo.

»To je dekle kot malo takšnih,« je dejal. »Mislil, da se bo poročila z mladim Beardmoreom. In srečen je lahko zaradi tega. Kar mene zadeva, vzbude ženske v meni kaj malo zanimanja in od tod sodim, da je ves moj uspeh v življenju. A če bi mi bilo do ženitve, mislim, da bi bila Talija ko tjašaš zame.«

Kaplan mu je ugajal, ker je bil velik človekoljub, ki je znal zanimivo pripovedovati o krajih, ljudeh in stvareh. In Derrick Yale je že videl večino otarljivih krajev na svetu.

Nekoga mračnega jutra je prišel v njegovo celico mož, ki mu je z jermenom zvezal roke.

Yale ga je pogledal čez ramo.

»Ali ste kdaj slišali o gospodu Paillonu? Bil je vaš poklicni tovariš.«

Rabeč mu ni odgovoril, ker mu je bilo po službeni dolžnosti prepovedano razgovarjati se z jetniki. Smel ga je le prositi odpustitja za dejanje, ki ga bo moral izvršiti nad njim.

»Moral bi kaj izvedeti o gospodu Paillonu,« je dejal Yale, medtem ko so se prisotni nvrstili v majhen sprevod. »In okoristiti se z njegovim zgledom. Nikoli ne pijte! Pijača je bila moja poguba. Če ne bi bilo zaradi pijače, ne bi bil zdaj jaz tu.«

Ta muha ga je zabavala celo pot do vislice. Rabil je su mu nadeli zanko okrog vratu in mu pokrilil obraz s kosom belega blaga. Krvnik je stopil za korak nazaj z železnimi ročicami.

»Upam, da se vrv ne bo utrjala,« je dejal Yale.

To je bila zadnja poslanica Rdečega kroga.

K O N E C.

Naš novi napiši, zanimivi kriminalni roman:

»Zagonetna smrt g. Bensona«

ki ga je napisal S. S. van Dyne, pisec nepozabnega romana »Konec Greenejeve«.

bo začel izhajati v našem listu čez nekaj dni.

Egiptovska puščava — peščeno morje

Ce bi ne bilo Nila, bi segala Sahara od Atlantika do osrčja Azije

Egipt meri približno milijon štirinajstih kilometrov. Od te površine pa je le kakih 30.000 štirinajstih kilometrov zemlje, ki jo je možno obdelovati in na njej kaj pridelati. Vse ostalo je puščava. Če bi ne bilo Nila, ki teče od Sudana v Sredozemsko morje in namaka s svojo vodo bližnje deželo in bi zaradi stalnega močnega izhlapevanja vode vpliva tudi na celotno egiptovsko podnebje, bi se Sahara puščava raztezala od Atlantika pa vse do notranje Azije. Tako je vprav po zaslugi Nila nastala ogromna zelenica, ki jo predstavljajo obljudeni in rodovitni deli Egipta.

Vsa starodavna egiptovska omika, tisočletna zgodovina te dežele ter gospodarski procvet je izključno

zasluga Nila

Kakor smo rekli malo prej, pa je velika večina egiptovskega ozemlja puščava. Egiptovska Sahara obdaja kot ogromno peščeno morje zeleni otok, ki ga je ustvaril Nil.

»Peščeno morje« pa ni čisto pravi izraz. Navadno si predstavljamo puščavo kot neskončno planjavo, vso pokrito z drobnim peskom ter tu pa tam prevlečeno s peščenimi sipinami. Takšna pa je Sahara samo na nekaterih področjih v sredini. Tudi sredi Libijske puščave, ki je del Sahare, naložimo zlasti v smeri proti zelenicam Sivi in Darfur, na »klasično« puščavo, kakršno so nam popisali v svojih knjigah razni potopiseci in kakršno gledamo recimo na filmskem platnu. Nasprotno pa je Sahara po veliki večini puščava, polna okroglega obrušenega kamnjenja in od vetra raztepenih skal vseh oblik in velikosti.

Sahara — nekdanje morsko dno

V davnih časih je bila sedanja Sahara morsko dno. V teku tisočletij se je morje polagoma umaknilo in odteklo, dokler ni doseglo tiste obale, kakršno ima ob afriški celini danes. Zapustilo je za seboj del prejšnjega svojega dna, ki je pokrito, kot vsako drugo morsko dno, s finim peskom, debelejšim kamenjem in kremenovo sigo. Zgočje sonce, močni skoki temperature, zlasti pa stalni vetrovi so kaj hitro spremenili oblike nekdanjega morskega dna v puščavo. Tudi najbolj trde in najodpornije skale so morale počasi kloniti učinku vetra, ki nosi s seboj oster pesek, in drugim vplivom, ter so se slednjič spremenile v pesek in prah. Dve glavni značilnosti Egiptovske in Libijske puščave sta tako imenovana »Hamada«, ravna planota, pokrita z drobnim, okroglo obrušenim kamenjem. Včasih prinese veter tudi nekaj bogve odkod pesek, ki ustvarja tu pa tam kakšno značilno puščavsko sipino.

Saharska puščava je na nekaterih mestih tako nizka, da sega pod morsko gladino. Te

»depresije«

imajo obliko školjčnice podobne kotanje ali ostrih zarež. Južno od Marsa Matruha je ena takšnih

depresij. Imenuje se depresija Katara in je najnižja točka celih 130 metrov pod gladino bližnjega Sredozemskega morja. Znatne so potem še Artradska kotanja (70 m pod morjem), El Fajum (50 metrov pod morjem) in zelenica Siva (30 metrov pod gladino Sredozemskega morja). Kakor v zelenici Sivi tako tudi po številnih drugih depresijah izvirajo topli vreli, zaradi česar so nastala na teh puščavskih otokih jezera in jezera, ki so slana in izredno hitro izhlapevajo. Okrog teh jezer so nastale lepe

zelenice

ki so čisto zelo rodovitne, med seboj pa so zvezane po karavanskih poteh.

Kakih 100 do 200 km od Nila je cela vrsta zelenic: Kurkur, Karga, Dahel, Frafrah, Bahieh;

Skrivnostna sila, ki je gradila piramide

Domnevajo celo, da so pri dviganju velikanskih kamnov izkoriščali privlačno silo lune

Ob pogledu na ogromne zgradbe, ki so se nam ohranile iz najstarejših časov in ki so zgrajene iz ogromnih kamnitih kvadrov, se nam nehote vsiljuje vprašanje, kako je bilo vendar v tistih davnih časih ljudem mogoče dvigniti tako ogromne kose in jih postaviti na določeno mesto. Vsekakor je gotovo, da takšnih ogromnih kamnov ni mogla dvigniti v toliko višave človeška roka, niti kak običajen stroj. Vsaj o tistih kamnih, iz katerih so razvaline Baalbecka (o njem mislijo, da so to ostanki slovitega babilonskega stolpa, ki ga omenja sv. pismo), ni mogoče misliti, da bi jih bile dvignile od tal človeške roke, saj

tega ne bi mogli opraviiti niti z najsodobnejšimi stroji

O tem se pač lahko prepričamo, če si natančneje ogledamo enega takšnih velikanskih kamnov, ki so ga našli v zidovju Baalbecka in ki je tako ogromen, da bi na njegovi zgornji ploskvi lahko vstirili vozili trije vozovi, v katere bi bila vprežena po dva konja.

Na drugi strani pa moramo upoštevati pač tudi dejstvo, da stroji, kakršne so uporabljali v starodavni babilonski dobi, niso bili zmogni takšnih storitev kot so jih n. pr. današnji. To že zaradi tega, ker so bili v glavnem iz lesa in zato niso bili tako odporni in trpežni, da bi bilo z njihovo pomočjo možno dvigniti takšne ogromne kamne, na kakršne naletimo v razvalinah nekdanjih močnih zgradb. Dalje moramo vedeti, da je tedaj pogonska sila obstajala v bistvu iz človeške in živalske sile. Večino del so opravljali sužnji ali

v južni Libiji pa so zelenice Audšila, Džarabub, Siva, Gura, Aradaš in Fajum. Kdor hoče priti do zelenice Sive, mora iti preko divjih skalnatih pobočij 300 metrov globoko. Obdelanega ozemlja je tu nad 200 štirinajstih kilometrov in raste tu nad 200.000 datljevih palm, poleg tega pa še nešteto oliv, mnogo žita in drugega. Prebivalstvo te zelenice tvorijo po veliki večini divji Senusi, ki se dele v dvoje drug drugemu sovražnih plemen.

Siva in Fajum nekoč

V starodavni dobi je bilo v zelenici Sivi slovito proročišče, kamor se je podal vprašat za svet tudi Aleksander Veliki.

V zelenici Fajum je bilo pred približno 2000 leti veliko jezero, ki je merilo 225 štirij. km in je bilo na nekem mestu globoko komaj 5 m. Vendar pa je izborna služila za namakanje okoliškega področja s pomočjo prekopov. Na področju, ki meri približno 2000 kv. km, je danes okrog sto naselij, zemlja pa je tako rodovita, da je na njej mogoče dva- do trikrat na leto pridelati.

tisti zločinci, ki so bili obsojeni na prisilno delo. Tud ne smemo prezreti, da obstoji med človekovo močjo in prostorom, na katerem naj se ta moč izkoristi, gotovo razmerje. Recimo, da s človeškimi rokami hočemo dvigniti ogromno skalo. Uporabiti moremo pri tem le toliko moč, kolikor jih gre okoli skale, t. j. za kolikor je prostora, da tisto skalo zgrabijo. Kamen pa je lahko tako težak, da ga človeške roke ne morejo dvigniti, če so še tako na gosto razvrščene ob njem.

Tudi v egiptovskih piramidah, v Mikenah in v Mehiki so našli tako velike kamne, da jih gotovo ni mogla dvigniti človeška roka. Vprav iz tega se je rodilo prepričanje, da so morali ljudje v starodavnih časih poznati neko drugo, nam danes

neznano naravno silo

In tisto skrivnostno silo naj bi poznali samo egiptovski duhovniki. Držali so jo v tajnosti, da je ne bi kdo morda zlorabljal v svoje hudobne namene. Ko so ti egiptovski svečeniki videli, da se bliža počasi konec egiptovske države, so svoje znanje upodobili v celi vrsti simboličnih slik, ki so jih imenovali »Veliki Arkan«. Trdili so, da bi vsak, kdor bi poznal ključ za razumevanje teh slik, lahko zvedel za vse skrivnosti, ki so jih poznali tedanji egiptovski duhovniki.

Kmalu potem — bilo je to leta 525 pred Kr. — je Egipt padel v roke Perzijcem, ki so egiptovsko kulturo zatrli. Z duhovniki vred pa je izginil tudi ključ »Velikega Arkana«, in slike, ki so v njem, še danes skrivajo v sebi to tajno.

Nastale so

razne razlage

O tem, kakšna naj bi bila tista močna naravna sila, ki so jo, v tistih davnih časih ljudje znali izkoriščati. Najbolj razširjeno je mnenje, da je morala biti to kakšna nadzemna naravna sila, ker pa so se tedaj egiptovski svečeniki mnogo bavili z astrologijo, mislijo, da je morala biti verjetno privlačna sila lune tista, s katero so ljudje tiste davne dobe dvigali tako težke predmete. To je tista sila, ki se kaže na zemlji pri plimi in oseki. Pa recimo, da je to pravilna razlaga. Vendar pa je ostalo še do danes nepojasnjeno, kako so mogli starodavni Egiptčani odstraniti učinek zemeljske privlačne sile, ki deluje nasproti privlačni sili lune.

Če bi znali preprečiti vpliv zemeljske privlačne sile, bi n. pr. lahko dosegli, da bi namerstano sedanje plime

luna pritegnila nase vsa morja naše zemlje

ker od strani zemlje ne bi bilo več nobene sile, ki bi se temu upirala. Bogve, kaj bi bilo potem z zemljo in z luno. Zdi se, da je na vsak način bolje, če ostane vse pri starem in če zemlji ne jemljemo njene privlačne sile, pač pa ji jo pustimo vsaj toliko časa, še, dokler ne, pride tisti, ki bi pojasnil, kako so jo brez nevarnosti znali izločiti starodavni Egiptčani. Seveda če je pravilna razlaga, da so stari Egiptčani dvigali ogromne kamne na vrh svojih piramid z izkoriščanjem privlačne sile lune.

Avtobusi na tračnicah

Ker je treba z gumijem varčevati, so madžarske oblasti — kakor piše nemški poročevalec iz Budimpešte — morale omejiti vožnjo z avto-

Besedilo: Jože Tomažič

Pogorska pravljica

Risal Jože Beranek.

67.

Gostje so šli od slike do slike ter se pri vsaki bolj čudili, najbolj pa grofica in njen mož. Pri sliki, kako mizarjevega sina obešajo, sta pa oba padla pred njim na kolena in prosila:

»Milost, milost, o kralji!«
Mladi kralj pa je dejal:
»Jaz sem vama že odpustil, a kaj poreko moji ministri?«

Ministri so pa dejali, da morata oba v ječo in tako se je zgodilo.

68.

Mladi kralj je s kraljico živel v novi sreči na dvoru. Starše je za zmeraj obdržal pri sebi, zvesti prijatelj godec, ki ga je obudil iz groba, je postal njegov prvi minister.

Grofica z mrtvim srcem in njen mož pa sta do smrti objovala svoj greh v ječi.

KONEC

busi po madžarski prestolnici, da ne bi preveč gumija porabili za pnevmatike. Pa tudi to vprašanje so Madžari znali na iznajdljiv način rešiti. Kaker pravi isto poročilo, so zdaj v Budimpešti začeli misliti na to, da bi spet postavili v službo »odstavljenec« avtobuse in sicer tako, da ne bodo več rabili gumijastih cevi. Predelati bi bilo treba le kolese, da bi avtobusi lahko vozili po tramvajskih tračnicah. Seveda jih ne bi gnala elektrika, pač pa še vedno bencin in nafta, ali vsaj oglje.

To bi bila nova kombinacija med avtobusi in tramvajem, neka obratna kot so na primer filobusi, ki jih žene električni tok, navezani pa niso na kakšne tračnice, pač pa le na žico, ki je napeta nad cestami.

Z letalom 12.000 km daleč, a čisto brez haska

Kaj je pripovedoval ujeti angleški letalec dopisniku lista »Niči Niči«

Angleški letalec, ki so ga Japonci vjeli v Birmaniji, je takole opisal nekemu japonskemu časnikarju svoje 12.500 km dolgo potovanje iz Anglije v Birmanijo:

»Dne 28. marca sem dobil povelje, naj bom čim prej v Birmanijo — je začel pripovedovati angleški pilot zastopnik lista Niči Niči. »Sklenil sem takoj poslati trideset letal vrste Hudson in Blenheim v smeri proti Kalkuti, odkoder naj bi bili potem vprizorjeni bojni poleti na Birmanijo.

Skupina, ki sem ji pripadal, je štela deset letal. Odšli smo še istega dne iz Norfolk v Angliji. Naslednje jutro ob šestih smo odleteli proti Gibraltarju, kamor smo prispeli po devetih urah. Letališče v Gibraltarju se nam ni zdelo tako veliko, kakor smo si bili predstavljali. Še več, niti letalskih lop ni imelo.

Odtod smo odleteli 2. aprila ob dveh popoldne ter prileteli na Malto isti dan zvečer ob desetih. Tu smo našli trideset naših letal, a pri italijansko-nemškem napadu so bila uničena štiri letala iz naše skupine.

Naslednji dan smo z vso naglico nadaljevali pot proti Kairu. Odleteli smo ob dveh jutraj ter po petih urah pristali na kairskem letališču. To letališče je zelo veliko. En dan smo tu počivali, nakar smo 4. aprila ob deseti odleteli dalje v Amadio v Iraku. Tam smo pristali naslednje jutro. Tam smo našli dvajset angleških letal, pripravljenih za polet. 7. aprila ob devetih popoldne smo odleteli proti Shariji v Arabiji, kamor smo prispeli ob treh popoldne. Angleških letal

je bilo tudi mnogo. Dne 8. aprila jutraj smo spet sedli v letala in se popoldne ob treh že pripeljali v Caraci. Tu sta bili na letališču dve letalski lopi, ena velika, druga precej majhna, letal pa je bilo v Caraciju tudi precej.

9. aprila ob osmih jutraj smo zapustili Caraci in odleteli v Allahabad, kjer smo bili še isto popoldne ob treh. Tu se nam je nudil žalosten prizor: na letališču smo našli le skromno letalsko lopo in vsega skupaj le dve letali.

10. april je bil zadnji dan našega poleta pred prihodom v Kalkuto. Leteli smo od devetih jutraj ter pristali v Kalkuti na svojem končnem cilju ob štirih popoldne. Na letališču v Kalkuti sta bili dve letalski lopi in približno šestdeset letal, po veliki večini lovskih. Nestrpno smo pričakovali prvega spopada z Japonci. Tisto noč nisem mogel spati, čeprav sem bil zelo utrujen od dolge poti.

Povelje, naj prvič poletimo v boj, smo dobili 18. aprila. Komaj sem dobro prišel v stik s sovržniki, že je dobilo moje letalo dve krogli v motor. Moral sem se s padalom spustiti na tla.

Ce danes pomislim — piše japonski časnikar, da mu je dejal ta angleški letalec — nazaj na moje dolgo potovanje iz Anglije v Birmanijo, razumem, zakaj Anglija ne more dobiti sedanje vojne.

Res je bil to žalosten konec njegovega potovanja v Južno Azijo, če pomislimo, da je iz Anglije v Birmo pustil za seboj nič manj ko 12.000 kilometrov dolgo pot samo zato, da ga je potem pri prvem spopadu sovražnik sestrelil in vjel.

SELMA LAGERLOEF:

NA RAZPOTJIH SRCA

ROMAN

Karel Artur se je večkrat odpravil na dolgo pot, da je obiskal stare moše in žene, ki so stanovali daleč zunaj tam v gozdovih, v revnih bajtah, in zmerom je prosil Karlino za spremstvo na teh potovanjih. Zagotavljal ji je, da se mnogo boljše kakor on razume na to, kako je treba občeati s starimi ljudmi, kako jih je treba hrabriti in tolažiti v njihovih vsakdanjih skrbih.

Na teh pohodih, ki sta jih sama delala, je Karlina tudi vzljubila Karla Arturja. Prej je zmerom sanjala o tem, da jo bo odvedel s seboj postaven hraber častnik, zdaj pa se je čez glavo zaljubila v tenkočutnega, odločnega mladega svečenika, ki ne bi niti muhi storil zlega in ni iz njegovih ust nikdar prišla nespodobna beseda.

Tako sta lep čas oba hodila na dolge sprehode in nemoteno nadaljevala s svojimi razgovori, ko je nekega julijskega dne prišla na obisk Jakobina Ekenstedt, sestra Karla Arturja. To samo po sebi ni bilo nič posebnega. Gospa proštova v Korskyrki je bila stara prijateljica gospe polkovnikove Ekenstedt in tako se je zdelo nekaj čisto naravnega, da je gospa Forsius povabila sestro Karla Arturja za nekaj tednov na obisk v Korskyrko.

Jakobina Ekenstedt je spala v isti sobi kakor Karlina in obe deklici sta sklenili tesno prijateljstvo. Jakobina je ljubila Karlino v tolikšni meri, da bi si človek skoraj mislil, da je prišla bolj zaradi nje kakor pa zaradi svojega brata v Korskyrko.

Ko pa je Jakobina spet odpotovala domov, je prišlo na naslov gospe Forsius v Korskyrki od gospe polkovnikove pismo, ki ga je dobila na vpogled tudi Karlina. V njem je bilo povabilo zanjo, naj pride v Karlstad obiskat Jakobino. Gospa polkovnikova je napisala, da Jakobina neprestano govori o divni mladenki, ki jo je

bila spoznala v prošnji. Jakobina tako hrepeni po Karlini in jo je tako navdušeno popisovala, da je postala celo njena ljuba mati pozorna na hčerkino prijateljico.

Dalje je napisala gospa polkovnikova, da se sama tudi brez tega, posebno zanima za mladenko, ker je iz družine Loewenskoeldov. Karlina pripada prav gotovo mlajši veji družine, ki ni bila nikdar povzdignjena v viteški stan, toda po svojem izvoru izvaja svoje poreklo vendarle od starega generala iz Hedebyja in tako sta si torej nekako v sorodstvu.

Čim je Karlina prebrala pismo, je takoj izjavila, da ne bo odpotovala v Karlstad. Saj ni tako neumna, da ne bi vedela, kaj se skriva za tem povabilom. Zdal, ko je Jakobina poročala gospe polkovnikovi o njej in Karlu Arturju, bi ji radi spravili v Karlstad, da bi mogla milostiva gospa polkovnikova na lastne oči videti in presoditi, ali bi mogla biti Karlina Loewenskoeld primerna snaha.

Toda gospa Forsius in predvsem Karel Artur sta končno pregovorila Karlino, da se je odpravila na pot. Karel Artur in Karlina sta bila tedaj na tistem že zaročena. Rekel je, da ji bo hvalen, če bo ustregla želji njegove matere. Sam je vendar postal duhovnik proti volji staršev in čeprav sploh ne more biti govora o razdrtju zaroke, pa naj si o tem starši mislijo kar hočejo, bi jim vendar nerad pripravil nove skrbi. To pa dobro ve, da bodo njegovi starši, čim bodo videli Karlino, silno očarani nad njo. Še nikdar ni poznal mladenke, ki bi znala tako spretno kakor Karlina občeati s starejšimi ljudmi. In tudi sam se je začel v začetku nagibati k njej le zato, ker je videl, kako dobra je bila do starega zakonskega para v prošnji kakor tudi do vseh drugih betežnih ljudi.

Ko je tako Karel Artur pihal Karlini na dušo in jo tako ljubeznivo prosil, mu je končno obljubila, da povabilo sprejema.

Potovanje v Karlstad je trajalo ves dan. Ker pa ni mogla sama potovati, ji je gospa Forsius dobila prostor v vozu lastnika rudnikov Mobergerja. Gospod in gospa Moberger sta se itak peljala na svatbo v mesto Nešteto dobrih nasvetov in bodril je natresla stara gospa Karlini pred odhodom. In slednja ji je obljubila, da bo pametna.

Toda ves dolgi dan čepeti na ozkem prostoru zaprtega voza in biti prisiljen gledati v obličje gospoda in gospe Moberger, ki sta vsak v svojem kotu skoraj vso pot prespala, za Karlino prav gotovo ni bila najprimernejša priprava za obisk v Karlstadu.

Gospa Moberger se je bala prepiha v vozu in ni pod nobenim pogojem pustila odpreti več kakor eno stran oken, včasih pa celo tega ne, čim toplejše in zadušnejše je postajalo v vozu, toliko boljše je spala gospa Moberger. Sprva je Karlina poskusila, da bi se spustila s sopotnikoma v pogovor, toda gospod in gospa Moberger sta imela pred odhodom izredno veliko dela in sta se zdaj hotela odpočiti.

Karlinski drobni nogi sta cepetali po podu, ne da bi se bila samu tega sploh zavedala. Toda nenadoma se je zbudila gospa Moberger in pobarala Karlino, ali bi ne bila toliko dobra in se vedla nekoliko mirneje.

Ko so dospeli do gostilne, sta Mobergerjeva odprla svoj provijant in jedla z veliko slastjo, pri tem pa seveda nista pozabila tudi Karlino ponuditi del. Vso pot sta bila do Karlino zelo prijazna, toda vsekakor je bil čudež, da sta z mlado deklino končno vendarle prispela v Karlstad.

Čim dlje je morala Karlina sedeti pri miru in čim bolj jo je mučila vročina, toliko zoprnejša ji je postajala vsa ta pot. Saj se je nanjo odločila le Karlu Arturju na ljubo. Toda nenadoma ji je bilo, kakor da bi vsa ljubezen uplahlila, razumeti pa tudi ni mogla več, zakaj se prav pelje v Karlstad, da bi se tam predstavljala zijalom. Pogosto je preudarjala, li ne bi storila boljše, če bi odprla vrata voza in zdrvela nazaj proti domu. Toda potem je spet mirno obsedela, ker je bila tako trudna in od nevolje zdelana, da ni mogla premakniti niti enega uda.

Ko je dospela do Ekenstedtskega doma, nikakor ni bila razpoložena tako, da bi se pametno in dostojno vedla. Najrajši bi na ves glas zakričala ali pa zaplesala v krogu, odnosno storila nekaj temu podobnega. Nekaj takega bi spet povrnilo njeno zdravje in dobro razpoloženje.